AfasieNet
Alles over afasie

AfasieNet - CCS

AfasieNet Cognitieve Communicatie Screening

Handleiding

rijksuniversiteit groningen

TOLBRUG SPECIALISTISCHE REVALIDATIE
Jeroen Bosch Ziekenhuis

RIJNLANDS REVALIDATIE CENTRUM

De Hoogstraat Revalidatie

ziekenhuis rivierenland

Zonnehuisgroep Noord

Revalidatie Friesland

Werkgroep Cognitieve CommunicatieStoornissen
Stichting AfasieNet

De werkgroep Cognitieve CommunicatieStoornissen (CCS) bestaat uit:

Mylène Bon	Rijnlands Revalidatie Centrum
Marlies Feenstra	Revalidatie Friesland
Joost Hurkmans	Revalidatie Friesland
Roel Jonkers	Rijksuniversiteit Groningen
Petra Panis	Ziekenhuis Rivierenland Tiel
Christa Rawée	Zonnehuisgroep Noord
Nicole Verwegen	Tolbrug Specialistische Revalidatie
Bregje Willems	Revalidatiecentrum de Hoogstraat

Het scoreformulier, testmateriaal, bijbehorende vragenlijsten en de handleiding van de AfasieNet-CCS kunnen gratis gedownload worden via www.afasienet.com.

Feedback is welkom via mailadres: werkgroepccsafasienet@gmail.com

DANKWOORD

Onze dank gaat uit naar…

- Frank Paemeleire, voor het mogen gebruiken en aanpassen van de STCC voor toepassing in Nederland: Paemeleire, F. (2013). Screeningtest voor Cognitie & Communicatie (STCC) . Uitgave in eigen beheer verkregen via www.neurocom.be.

- Alle proefpersonen en patiënten die meewerkten aan de Nederlandse normeringstudie en de instellingen die hiertoe de mogelijkheid gaven.

- De tweedejaarsstudenten Taalwetenschap (2014-2015) van de Rijksuniversiteit Groningen voor het verzamelen van de normgegevens bij de controlegroep. De studenten van de MA Taalwetenschappen, Mandy van Ingen en Annemarie Woldring, voor het aanpassen van een eerdere versie, het ontwikkelen van de logische reeks en het testen van enkele personen met cognitieve communicatiestoornissen en/of afasie. Studenten van het MA-College Afasiologie (2015-2016) voor het normeren van de logische reeks. .

- Bob van Leeuwen en Peter Miedema voor het optimaliseren van de logische reeks.

Copyright

Het auteursrecht van de volgende onderdelen ligt bij de oorspronkelijke auteurs:

Subtest 1 Beroepen opnoemen: STCC-2: beroepen opnoemen (Nederlandse versie): Paemeleire 2016

Subtest 2 Woorden Zoeken: STCC-3: woorden zoeken (Nederlandse versie): Paemeleire 2016

Subtest 3 Inferentie kort: Loon-Vervoorn, W.A. van & H. van der Velden (2004)

Subtest 4 Foto's benoemen: STCC-5 foto's benoemen (Nederlandse versie): Paemeleire 2016
De foto's van subtest 4 zijn afkomstig uit ANOMIX (Paemeleire, Olson & Savonet, 2005)

Subtest 5 Verhaal navertellen: enigszins aangepaste versie van STCC 6: verhaal navertellen (Nederlandse versie): Paemeleire 2016
De tekst uit subtest 5 is gebaseerd op een oefening uit het niet langer uitgegeven therapieprogramma Logotherapia, vertaald uit het Duits door E. Bonta en J.M. Sistermans-Theunisse (1993). Het betreft de oefening 'reproductie van een tekst aan de hand van sleutelwoorden' op pagina 191 en volgende.

Subtest 6: Logische reeks: De logische reeks (subtest 6 van de AfasieNet-CCS) is ontwikkeld door Mandy van Ingen, Annemarie Woldring en Roel Jonkers. De foto's zijn bewerkt door Bob van Leeuwen en Peter Miedema.

Subtest 7: Tekst schrijven: Enigszins aangepaste versie van STCC-4 (Nederlandse versie): Paemeleire 2016
De complexe situatietekening werd gemaakt door Richard Simoens.

Literatuur:

- Bonta, E. & J.M. Sistermans-Theunisse (1993*) Logotherapia* Lisse: Swets & Zeitlinger

- Loon-Vervoorn, W.A. van & H. van der Velden (2004). *Het gebruik van Inferentie Kort.* Intern document: Revalidatiecentrum De Hoogstraat/ Universiteit Utrecht: vakgroep Psychonomie

- Paemeleire, F. (2016*). Screeningtest voor Cognitie & Communicatie (STCC): Nederlandse aanpassing*. Uitgave in eigen beheer verkregen op [datum] via www.afasienet.com.

- Paemeleire, F., Olson, M. & Savonet, A.(2005). *ANOMIX. Werkboek woordvindingsproblemen*. Destelbergen: Sig

Er dient op volgende wijze naar dit werk verwezen te worden:

Werkgroep CCS AfasieNet (2016). AfasieNet Cognitieve Communicatie Screening (AfasieNet-CCS). Uitgave in eigen beheer verkregen op [datum] via www.afasienet.com.

Inleiding

Bij personen met niet-aangeboren hersenletsel (NAH) kan sprake zijn van comorbiditeit: de persoon met een verworven neurogene spraak- of taalstoornis heeft bijkomende cognitieve stoornissen. In de onlangs verschenen richtlijn Afasie wordt dit ook benoemd: "Niet-talige cognitieve stoornissen (NTCS), komen veel voor bij PMA (patiënten met afasie) ...."

Daarnaast kunnen cognitieve stoornissen de oorzaak zijn van problemen in de communicatie. In dit geval spreken we van cognitieve communicatiestoornissen. (Uit: het artikel van Frank Paemeleire, waarnaar verderop in deze inleiding verwezen wordt.) Binnen het werkveld van de logopedist is steeds meer aandacht voor dit onderwerp. Consensus over de te hanteren definitie van cognitieve communicatiestoornissen is er (nog) niet.

Vanuit de werkgroep CCS, onderdeel van stichting AfasieNet, is ervoor gekozen de definitie betreffende CCS aan te houden die de American Speech-Language-Hearing Association (ASHA) in 2005 gaf in *Roles of speech-language pathologists in the identification, diagnosis, and treatment of individuals with cognitive-communication disorders: position statement* [Position Statement]. Beschikbaar op: www.asha.org/policy). De vertaling van de definitie van de ASHA luidt:

Cognitieve communicatiestoornissen omvatten problemen met betrekking tot elk aspect van de communicatie dat wordt getroffen door verstoring van de cognitie. Communicatie kan verbaal of non-verbaal zijn, waarbij luisteren, spreken, gebaren, lezen en schrijven in alle domeinen van de taal (fonologie, morfologie, syntaxis, semantiek en pragmatiek) worden inbegrepen. Cognitie omvat cognitieve processen en systemen (bijv. aandacht, waarneming, geheugen, organisatie, executieve functies). Functionele gebieden die worden getroffen door cognitieve stoornissen behelzen gedragsmatige zelfregulatie, sociale interactie, activiteiten uit het dagelijks leven, studie en schoolprestaties en beroepsuitoefening.

Cognitieve communicatiestoornissen kunnen zowel congenitaal als verworven zijn. Bij een congenitale etiologie omvatten deze, maar zijn niet daartoe gelimiteerd: genetische stoornissen en pre-, peri- en postnatale neurologische beschadigingen en ziektes. Bij een verworven etiologie omvatten deze, maar zijn daartoe niet gelimiteerd: CVA, hersentumor, traumatisch hersenletsel, anoxische of toxische encefalopathie en niet-degeneratieve en degeneratieve neurologische ziekten (inclusief dementie).

Gezien de hoge incidentie en prevalentie van cognitieve communicatiestoornissen en hun potentieel ernstige consequenties -inclusief negatieve impact op een succesvol sociaal leven, studie en beroep; op kwaliteit van leven; op mantelzorg en persoonlijke financiën- zijn passend(e) preventieve maatregelen, onderzoek, diagnostiek en behandeling cruciaal.

Deze definitie maakt duidelijk dat cognitieve communicatiestoornissen een zeer brede range hebben. De AfasieNet-CCS beoogt om cognitieve communicatiestoornissen te screenen bij patiënten met NAH zonder afasie maar kan en beoogt gezien de brede range niet allesomvattend (te) zijn.

Aanleiding en verantwoording

Aanleiding voor de AfasieNet-CCS is de toegenomen interesse in cognitieve communicatieproblemen en daarbij de beperkte normeringsgegevens bij bestaande onderzoeksinstrumenten naar cognitieve communicatieproblemen. De behoefte aan een adequaat testinstrument blijkt uit het feit dat veel instellingen een zelf samengestelde testbatterij gebruiken. Tevens zijn er, vooral voor de groep patiënten met lichte cognitieve stoornissen, weinig screeningsinstrumenten voorhanden.

Door de werkgroep is een opsomming gemaakt van kenmerken die geobserveerd worden bij patiënten met cognitieve communicatieproblemen, zoals verminderd oogcontact en het verminderd begrip van figuurlijke taal. Tevens is een overzicht gemaakt van bestaande testinstrumenten nationaal en internationaal. Deze tests zijn naar aanleiding van verschillende eigenschappen beoordeeld op geschiktheid. Op basis hiervan kwam uiteindelijk de STCC (Paemeleire, 2013) als meest geschikt naar voren. Hoewel we ook daarin nog bepaalde taken misten voor een complete screening. De werkgroep heeft gekeken welke testonderdelen eventueel toegevoegd zouden moeten worden en welke ingezet kunnen worden voor mogelijk vervolgonderzoek na de screening. Dit leidde uiteindelijk tot een screeningsinstrument voor gebruik in Nederland: de AfasieNet-Cognitieve Communicatie Screening (CCS).

Uitgangspunt van de AfasieNet-CCS is dat het blijft gaan om een screening met een afnameduur van ongeveer 30 minuten. Met zowel de STCC als de AfasieNet-CCS is het niet mogelijk de exacte ernst en oorzaak van de CCS vast te stellen. De tests geven wel in een korte tijd een duidelijk beeld van de aan- of afwezigheid van cognitieve communicatieproblemen. Hiervoor zijn gestandaardiseerde afname- en scoringsregels beschikbaar. Hieronder volgt een verantwoording voor de keuze van de verschillende testonderdelen binnen de AfasieNet-CCS.

Er is besloten subtest 1 ‘Tekst begrijpen’ van de STCC niet op te nemen in de AfasieNet-CCS. Het verhaal "Bella Italia" uit 'Tekst begrijpen' vraagt, naast indirecte, ook om veel letterlijke interpretatie. In plaats daarvan is de Inferentie Kort (Van Loon-Vervoorn van & Velden van der, 2004) toegevoegd, waarbij het uitsluitend om interpretaties van niet letterlijke informatie gaat. Het blijkt dat personen met NAH problemen kunnen ondervinden met het leggen van verbanden, ofwel het maken van inferenties (Kasher et al., 1999; Tompkins,1995, Brownell et al., 1986).
Tevens is subtest 7 ‘Getallen zoeken’ komen te vervallen. De cognitieve functies waarop bij dit onderdeel vermoedelijk een beroep wordt gedaan komen deels in andere subtests aan bod. Voor zover dit niet het geval is betreft het cognitieve functies als hemispatieel neglect en werkgeheugen, die in Nederland eerder tot het onderzoeksterrein van de neuropsycholoog behoren. Bovendien bleek bij afname bij de gezonde Nederlandse proefpersonen dat zij op deze subtest al laag scoorden.
Bij het streven naar een testbatterij die in principe binnen een half uur volledig afgenomen zou moeten kunnen worden (exclusief de optionele subtest 7: tekst schrijven) is dit onderdeel komen te vervallen ten gunste van subtest 6 van de AfasieNet-CCS (logische reeks).

De subtest ‘Logische Reeks’ is toegevoegd, omdat in de klinische praktijk wordt ervaren dat het vermogen om verbanden te leggen, zowel verbaal als non-verbaal, problemen kan geven bij personen met cognitieve communicatiestoornissen. Bij screening van cognitie en

communicatie is een logische reeks voor de meeste Nederlandse logopedisten al een gebruikelijk onderdeel. Meestal wordt de logische reeks behorende bij het RHCO (Communicatiestoornissen bij rechterhemisfeer-dysfunctie en Rechter Hemisfeer Communicatie Onderzoek (RHCO) van R.I.I. Dharmaperwira-Prins) gebruikt.
Om auteursrechtelijke redenen is door de werkgroep een nieuwe logische reeks ontwikkeld voor de AfasieNet-CCS.
Voor deze subtest is een pilotstudie uitgevoerd bij tien gezonde proefpersonen. Getest werd of gezonde proefpersonen de afbeeldingen van links naar rechts en in de juiste volgorde konden leggen. Het bijbehorende verhaal moest vervolgens coherent en passend zijn. Dit bleek het geval. In het bestand met het testmateriaal zijn de foto's behorende bij deze logische reeks opgenomen.

Voor de STCC waren al normatieve data beschikbaar voor het Vlaams. In 2014 hebben studenten van de studie Taalwetenschap aan de Rijksuniversiteit Groningen de STCC afgenomen bij een groep van 145 gezonde proefpersonen uit Nederland met als doel het normeren voor Nederland. Daarnaast moest het onderzoek uitwijzen of de screening kan differentiëren tussen gezonde proefpersonen en personen met NAH (al dan niet met afasie); dit bleek het geval.

Na het onderzoek van de studenten is besloten dat de subtest 'Tekst schrijven' een optionele taak wordt; er is besproken in hoeverre geschreven taalproductie iets toevoegt betreffende de interactie cognitie en communicatie, dat niet al in de mondelinge taken is meegenomen. Wij zijn van mening dat er veel overlap is met cognitieve eisen die al gesteld worden in voorafgaande mondelinge subtests.
Toch kan het interessante informatie opleveren wanneer ook de geschreven taal aan bod komt. Zo kan er sprake zijn van onbedoelde verdubbeling van letters / onderdelen van letters, valt er iets op aan het gebruik (al dan niet) van leestekens, kan geobserveerd worden in hoeverre een persoon in staat is tot foutmonitoring bij het schrijven, etc.
Bij afname van deze subtest bij gezonde Nederlandse proefpersonen bleek men niet snel geneigd uitgebreid te gaan schrijven. Teksten bleven mogelijk korter, meer in telegramstijl, dan waar men werkelijk toe in staat werd geacht. Dit ondanks de instructie "alles in volledige en correcte zinnen op te schrijven".
In de handleiding van de STCC staat vermeld; "het tellen van het aantal woorden per minuut en de bondigheidsindex berekenen is bovendien enkel zinvol wanneer de persoon in volzinnen geschreven heeft (en dus niet louter benoemd)". Gezien de bevindingen bij de gezonde Nederlandse proefpersonen is dus te verwachten dat het regelmatig voor zal komen dat men niet de meest volledige zinnen noteert. Dit is de reden dat bij de AfasieNet-CCS louter het aantal correcte informatie-eenheden (A) wordt gescoord (en niet zoals bij de subtest 'Tekst schrijven' in de originele versie tevens het aantal woorden per minuut en de bondigheidsindex.) Zie verderop in deze handleiding bij de normscores onder subtest 8.

Met de subtests van de STCC wordt niet geïnventariseerd of er bij de persoon met NAH of door de omgeving problemen met betrekking tot de sociale cognitie worden gesignaleerd. Ook met behulp van de subtests van de AfasieNet-CCS wordt dit niet onderzocht. De werkgroep adviseert daarom deze subtests aan te vullen met de bijbehorende AfasieNet-CCS vragenlijsten voor de persoon met NAH en diens omgeving. Deze zijn als apart document beschikbaar via de website: www.afasienet.com.

Uiteraard zijn ook de observaties ten aanzien van de sociale cognitie door de logopedist belangrijk. Bij iedere subtest worden daartoe bepaalde kwalitatieve kenmerken genoemd die de logopedist kan aankruisen. Daar deze kenmerken mogelijk per subtest kunnen verschillen is het belangrijk dit bij iedere subtest opnieuw te observeren.

Het is te verwachten dat personen met afasie ook zullen uitvallen op de AfasieNet-CCS, daarom wordt aangeraden voorafgaand aan afname van de AfasieNet-CCS na te gaan in hoeverre er al dan niet sprake is van een afasie. Hiervoor kan de (verkorte) TokenTest worden afgenomen. Wees erop alert dat, zeker bij personen waarbij een cognitieve communicatiestoornis vermoed wordt, mogelijk andere redenen dan een afasie de afwijkende score op de TokenTest kunnen verklaren. Denk bijvoorbeeld aan de gevolgen van een vertraagd tempo van informatieverwerking, concentratieproblemen, etc.

Kleine aanpassingen vallen mogelijk op bij de subtests die wel uit de STCC zijn overgenomen.
In het verhaal bij subtest 6 (verhaal navertellen) is de naam de Meyer gewijzigd in Meijer. Tweemaal is een zinsconstructie iets gewijzigd om hem meer geëigend te maken voor Nederlandse personen (bijv. 'Hij komt goed op tijd toe op zijn werk' is gewijzigd naar 'Hij komt op tijd op zijn werk aan'.).

De AfasieNet-CCS is een verzameling geworden van 7 subtests, waarvan 1 optioneel: subtest 1: ‘Beroepen opnoemen’, subtest 2: ‘Woorden zoeken’, subtest 3: ‘Inferentie-kort’, subtest 4: ‘Foto’s benoemen’, subtest 5: ‘Verhaal navertellen’ en subtest 6: ‘Logische reeks’. Optioneel kunnen deze aangevuld worden met subtest 7: ‘Tekst schrijven’.

De volgorde van de subtests van de AfasieNet-CCS, zoals deze nu op het scoreformulier staat, is door een aantal factoren bepaald, maar ligt niet strikt vast. Er is gekeken naar variatie in verwachte moeilijkheid en gestreefd naar afwisseling tussen verwerken van informatie en meer productieve taken. Tenslotte is het logisch de optionele taak (Tekst schrijven) als laatste te plaatsen.

Voor de 7 subtests van de AfasieNet-CCS zijn afzonderlijke normen beschikbaar. Deze zijn verderop in deze handleiding opgenomen. Hierdoor kan iedere subtest afzonderlijk afgenomen en geïnterpreteerd worden.

De AfasieNet-CCS is geen testbatterij die integraal afgenomen moet worden. We raden (in het kader van een zo goed mogelijke screening) wel aan alle onderdelen af te nemen, waar dit voor de persoon mogelijk is. Er kan eventueel op basis van de aanmelding en eigen observaties, een keuze worden gemaakt voor subtests die mogelijk interessant zijn voor een bepaalde persoon.
De moeilijkheidsgraad van de verschillende subtests verschilt (vergelijk bijvoorbeeld de subtest ‘beroepen opnoemen’ met de subtest ‘woorden zoeken’).
De test differentieert tussen personen met en zonder NAH (al dan niet met afasie), maar kan geen onderscheid maken tussen verschillende onderliggende aandoeningen als Parkinson of MS. Het is, zoals eerder genoemd, een noch allesomvattend noch diagnosticerend instrument. Op basis van de screeningsresultaten kan besloten worden de persoon naar een andere discipline (ergotherapie / neuropsychologie) door te verwijzen of meer specifieke

onderzoeksinstrumenten af te nemen. Het streven van de werkgroep is op termijn ook hierin nog een en ander te ontwikkelen.

Voor een theoretisch kader over het onderwerp cognitie en communicatie en de STCC verwijzen we naar onderstaande publicatie welke gratis kan worden gedownload via www.neurocom.be. Wij raden de proefleider aan dit artikel grondig door te lezen, alvorens de handleiding van de AfasieNet-CCS verder door te nemen:

Paemeleire, F. (2014). De ScreeningTest voor Cognitie en Communicatie (STCC): een nieuw instrument voor volwassenen met NAH. Logopedie, 27(2), 51-65.

Afname AfasieNet-CCS

Materiaal

Het materiaal van de AfasieNet-CCS bestaat uit de volgende onderdelen:

- handleiding (33 pagina's)
- scoreformulier (9 pagina's)
- testmateriaal (25 pagina's)
- beeldmateriaal behorend bij subtest 4 (MP4-formaat en WMV- formaat)
- aanvullende AfasieNet-CCS vragenlijsten (één versie voor de persoon met NAH, alsmede een hij en zij-versie voor een direct betrokkene)

Alvorens het testmateriaal kan worden gebruikt, moet een testmap worden samengesteld. Wij raden aan om het pdf-bestand met het testmateriaal van subtest 2, 3 en 7 op stevig papier af te drukken. Vervolgens wordt het materiaal liggend geperforeerd en in een map, die volledig opengelegd kan worden, bewaard.
Het advies is de foto's voor subtest 6 na afdruk (in kleur) te lamineren.
Het beeldmateriaal behorende bij subtest 4 is te vinden op de site www. neurocom.be. Het verdient aanbeveling dit beeldmateriaal op eigen hardware op te slaan. Dit om te voorkomen dat er problemen ontstaan bij een test, doordat deze site tijdelijk niet beschikbaar is op het moment van afname.

Volgend materiaal moet per afname aanwezig zijn:

- kopie van het scoreformulier
- balpen en papier voor de persoon die getest wordt (subtest 7)
- balpen voor de onderzoeker (reacties moeten tijdens de afname op het scoreformulier genoteerd worden)
- stopwatch
- opnameapparaat waarmee een kwalitatief goede audio-opname kan worden gemaakt (geadviseerd voor alle verbale outputtaken)
- computerscherm of tablet waarmee de foto's van subtest 4 kunnen worden getoond
- bij voorkeur een videocamera (voor subtest 6)

Afname

Voor een volledige testafname moet de persoon in staat zijn relatief vlot te lezen en te schrijven. De AfasieNet-CCS moet in een rustige omgeving afgenomen worden (zonder storend achtergrondlawaai). De onderzoeker en de persoon zitten recht tegenover elkaar aan een tafel. De AfasieNet-CCS is dus minder geschikt voor bedside-screening.
De afname van AfasieNet-CCS start met een kort inleidend gesprek waarin de bedoeling wordt geschetst. De onderzoeker vraagt ook de goedkeuring van de persoon om een audio- en/of video-opname te maken.

In deze handleiding zijn per subtest de instructies uitgeschreven. De instructies mogen op expliciet (bijv. vraag) of impliciet verzoek (bijv. geen reactie) één maal herhaald of anders geformuleerd worden. Dit heeft geen invloed op de beoordeling. Alle subtests behalve

‘woorden zoeken’ (subtest 2) zijn gemakkelijk af te nemen en te scoren. Om subtest 2 betrouwbaar af te nemen moet de onderzoeker de handleiding bestuderen en een aantal proefafnames (met collega’s en vervolgens met personen met NAH) doen.

Aanmoedigingen tijdens het uitvoeren van een subtest zijn niet toegestaan. Deze aanmoedigingen kunnen namelijk een grote invloed op de prestaties hebben. Bij subtest 2 bijvoorbeeld is het niet toegestaan om zaken zoals “Goed zo”, “Ga maar verder”, “Er zijn er nog meer…” en “Probeer maar” te zeggen. Aanmoedigingen tussen twee subtests zijn echter wel toegelaten (bijv. “De vorige oefening was moeilijk maar u heeft het goed gedaan. De volgende oefening vergt ook enige concentratie. Daar gaan we!”).

Alle subtests worden afgebroken als:

- er geen reactie volgt nadat de onderzoeker bij het uitblijven van een reactie de instructie éénmaal heeft herhaald of anders heeft geformuleerd.
- de persoon zelf aangeeft dat hij het antwoord niet weet of wil stoppen met de taak.
- (indien van toepassing) de tijd voor de subtest verstreken is.

Om zicht te krijgen op hoe de persoon zijn eigen prestaties inschat, kan de onderzoeker na iedere subtest aan de persoon vragen een zelfevaluatie te doen. Dit kan interessante informatie opleveren in verband met zelfmonitoring, omgaan met feedback en inzicht in de beperkingen. Op het scoreformulier is een eenvoudige + / - beoordeling opgenomen.

Naast de scores op de subtests is het de bedoeling om de reacties van de persoon kwalitatief te analyseren. Tijdens de afname worden ook allerhande observatiegegevens verzameld. Op het scoreformulier worden hiervoor per subtest een aantal suggesties gegeven. Deze observaties kunnen aanleiding geven tot verdere diagnostiek en/of een doorverwijzing. Bij ‘overige observaties’ kan de onderzoeker extra zaken noteren.

Subtest 1: Beroepen opnoemen

(Deze subtest is identiek aan de STCC-2 (Paemeleire 2014).)

Materiaal

Bij deze subtest worden een stopwatch en opnameapparatuur gebruikt.

Maximumtijd

Deze taak duurt maximaal 1 minuut.

Instructies voor de afname

Start het audio-opnametoestel en zeg:
Noem 10 verschillende beroepen op. U krijgt hiervoor slechts 1 minuut. Klaar? Start!
Start de stopwatch (enkel de onderzoeker ziet de resterende tijd) en breek de test na 60 seconden af of wanneer er 10 correcte woorden zijn gegeven.

Instructies tijdens de afname

- Als de persoon vraagt hoeveel items hij/zij al heeft gezegd, antwoord dan dat het aangegeven zal worden wanneer er 10 genoemd zijn.
- Reageer steeds bij foutieve woorden met “het moeten allemaal beroepen zijn”.
- Reageer op synoniemen (bijv. tuinman/hovenier, ploegbaas/voorman) met “het moeten verschillende beroepen zijn” en geef in dit geval slechts 1 punt (voor het eerste woord).
- Reageer bij variaties op hetzelfde woord (bijv. verpleger-verpleegster, bakker-bakkers, dokter-doktersassistente) met “het moeten verschillende beroepen zijn” en geef in dit geval slechts 1 punt (voor het eerste woord).
- Vraag om een specifiek beroep wanneer omschrijvingen (bijv. ”iemand die in een bank werkt”) worden gegeven.
- De tijd blijft lopen wanneer er feedback op foutieve antwoorden wordt gegeven.

Instructies voor het scoren

- Turf tijdens het uitvoeren van de opdracht de correcte reacties van de persoon. Schrijf de reacties niet tijdens de afname op! Doe dit eventueel achteraf op basis van de audio-opname. Stop de tijd wanneer de persoon 10 correcte reacties heeft gegeven.

- Een dialectvariant wordt als een correcte reactie beschouwd.

  De maximumscore voor deze subtest is 10 (goedscore).

Kwalitatieve analyse/observaties

Een verklaring voor de volgende termen die op het scoreformulier te vinden zijn:

- Herhalingen: de persoon herhaalt één of meerdere items (al dan niet gevolgd door zelfcorrecties); het aantal herhalingen kan geturfd worden.

- Intrusies: de persoon geeft een foutief woord; het kan bijvoorbeeld gaan over een woord uit een andere semantische categorie (bijv. werktuigen) of een foutieve woordsoort (bijv. een werkwoord). Om inzicht te krijgen in de aard van de fouten kunnen de intrusies achteraf op het scoreblad worden aangegeven.

subtest 2: Woorden zoeken

(Deze subtest is identiek aan STCC-3 (Paemeleire 2014).)

Materiaal

Bij deze subtest wordt het testmateriaal uit de testmap gebruikt.

Maximumtijd

Er is geen tijdslimiet voor deze subtest. Breek de oefening af wanneer deze te frustrerend is voor de persoon. In dit geval kunnen de normen niet gebruikt worden.

Instructies voor de afname

Leg de testmap voor de persoon en zeg:
De volgende oefening heeft u waarschijnlijk nog nooit gedaan. Ik laat u zo direct allemaal woorden zien. Dit kunnen voorbeelden zijn van dieren of van fruit.
Wijs tijdens onderstaande uitleg met de vinger op de verschillende woorden in het schema op pagina 1 van de testmap.

Als u de naam van een dier leest, moet u een fruitsoort zeggen. Als u de naam van een fruitsoort leest, moet u de naam van een dier zeggen. Het woord dat u zegt, hoeft niets te maken te hebben met het woord dat er staat.
Illustreer de uitleg niet met concrete woorden.

Een tweede regel is: u moet steeds een nieuw woord zeggen. Woorden die u al gelezen heeft of die u al zelf heeft gezegd, mag u niet meer gebruiken.
We gaan het eerst proberen.

Draai het blad om en bied pagina 2 van de testmap aan.
Laat de persoon de drie oefenitems uitvoeren en geef hulp en feedback waar nodig. Schrijf zijn/haar reacties op. Gebruik voor een correcte afname het stroomschema dat verder in deze handleiding te vinden is.

- Correcte reacties zijn zowel voorbeelden (bijv. koe en banaan), rassen/merken (bijv. Labrador en Jonagold) als klassen (bijv. reptielen en citrusvruchten) van dieren of fruit.
- Synoniemen worden als 2 verschillende reacties beschouwd (bijv. appelsien en sinaasappel).
- Verschillende woorden die naar hetzelfde concept verwijzen, worden ook als 2 verschillende reacties beschouwd (bijv. kalf en koe).
- Woorden in enkelvoud en meervoud (bijv. kers – kersen) worden niet als 2 verschillende reacties beschouwd.
- Noten worden tot fruit gerekend.
- Dialectwoorden worden als correct beschouwd.

Breek de test na deze drie oefenitems af indien de persoon ondanks alle hulp er niet in slaagt één correcte reactie te geven.

Zeg na de 3 oefenitems:
Nu komen er 15 opdrachten die u alleen moet doen. Alle woorden die u tot nu toe gezien heeft 'appel, kat en bessen' mag u niet meer gebruiken. Ook … (lees nu de drie woorden, die de persoon zelf zei, voor) … mag u niet meer zeggen. OK? Daar gaan we.

? Instructies tijdens de afname

Draai steeds zelf de pagina's om en noteer alle reacties tijdens het uitvoeren van de taak. In het stroomschema dat verder in deze handleiding te vinden is, is duidelijk aangegeven welke feedback gegeven moet worden.

Bij correcte reacties of onmiddellijke zelfcorrectie (bijv. een ba- nee een muis) wordt geen feedback gegeven.
Bij foutieve reacties wordt de volgende feedback gegeven:

- *Regelfout* (RF) bijv. 'aardbei -> boom', feedback; "Als het fruit is, moet u een dier zeggen. Een boom is geen dier. We proberen de volgende." (onderzoeker draait blad om)
- *Wisselfout* (WF) bijv. 'kersen -> peer', feedback;: "Als het fruit is, moet u een dier zeggen. Een peer is ook fruit. We proberen de volgende"." (onderzoeker draait blad om)
- *Herhalingen* (HH):
  - herhalen van aangeboden item, feedback; "[herhaalde item] heb ik u al laten zien. Het moet steeds een nieuw woord zijn. We proberen de volgende." (onderzoeker draait blad om)
  - herhaling van eigen reactie, feedback; "[herhaalde item] heeft u al gezegd. Het moet steeds een nieuw woord zijn. We proberen de volgende." (onderzoeker draait blad om)

Instructies voor het scoren

Na afloop van de volledige testafname kunnen de fouten als volgt kwalitatief beoordeeld worden:

- *Zelfcorrectie* (ZC) = de persoon corrigeert zichzelf spontaan
- *Regelfout* (RF) = een reactie die geen dier of fruit is
- *Wisselfout* (WF) = een reactie die tot dezelfde klasse behoort als de stimulus
- *Herhalingen* (HH) = een reactie die al in de opgave voorkwam of de persoon al zelf uitte
- *Geen reactie* = de persoon geeft aan dat hij geen enkel woord kan vinden of de onderzoeker merkt dat de persoon niet langer actief een woord aan het zoeken is (er worden nooit aanmoedigingen gegeven)

De maximumscore voor deze subtest is 15 (goedscore, al dan niet na zelfcorrectie).

Gecombineerde fouten worden allemaal aangeduid. Per item kunnen dus meerdere fouten gescoord worden. Het volgende voorbeeld maakt dit duidelijk:

		CR	ZC	RF	WF	HH
Hond	"Aardbei"	■	□	□	□	□
Paard	"Koe, nee een aardbei"	□	■	□	■	■

De kwalitatieve analyse heeft geen invloed op de score.

Kwalitatieve analyse/observaties

De belangrijke termen op het scoreformulier werden reeds in deze handleiding verklaard.

Stroomschema feedback bij subtest 2:

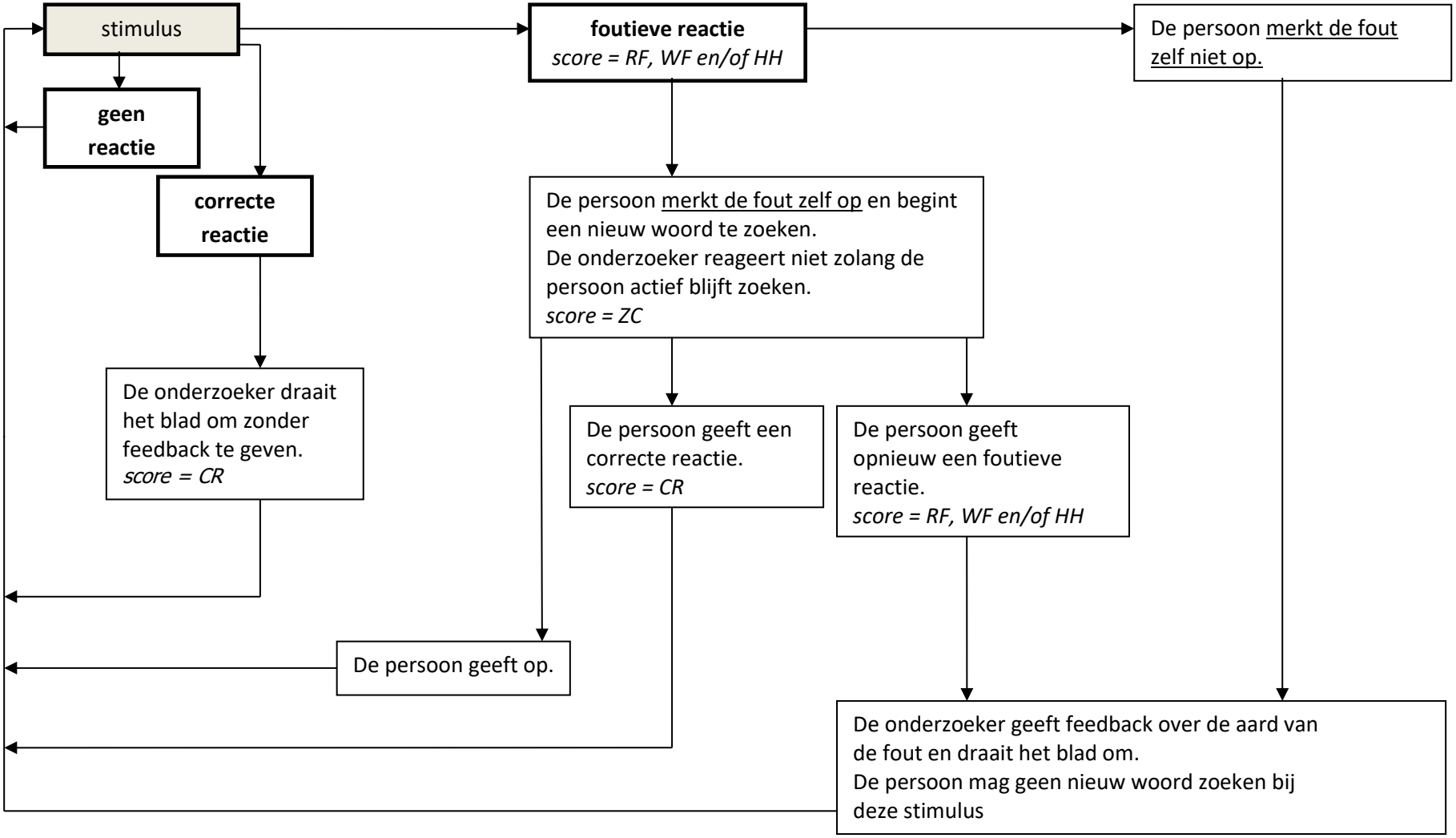

Subtest 3: Inferentie-kort

(Van Loon-Vervoorn van & Velden van der, 2004)

Materiaal

Bij deze subtest worden de korte verhalen gebruikt van het testmateriaal uit de testmap. Eventueel kan ook een audio-opname worden gemaakt.

Maximumtijd

Er is geen tijdslimiet voor deze subtest.

Instructies voor de afname

Ik ga u zo een korte tekst voorlezen. Als ik klaar ben, kunt u de tekst nog eens op uw gemak nalezen. Daarna ga ik er een paar vragen over stellen. U mag de tekst er gewoon bijhouden. U hoeft het dus niet uit uw hoofd te doen.

Instructies tijdens de afname

De tekst wordt voorgelezen. De persoon heeft dan nog geen tekst. Daarna kan de persoon de tekst voor zichzelf nalezen. Vervolgens worden de vragen gesteld.

Bij alle vragen wordt doorgevraagd naar de redenering achter het antwoord. Bijvoorbeeld; "Waar maakt u dat uit op?" Bij sommige vragen is een standaard doorvraag geformuleerd op het scoreformulier.

Een doorvraag moet altijd worden gesteld, tenzij de persoon dit spontaan zelf al expliciet toelicht in zijn/haar antwoord. De antwoorden worden zo letterlijk mogelijk genoteerd op het scoreformulier.

Na het voorlezen en scoren van de eerste tekst:

Ik zal nu *nog* een korte tekst voorlezen. U mag de tekst daarna weer lezen en bij u houden. Ik stel er dan weer een paar vragen over.

Instructies voor het scoren

Een goed antwoord met de goede redenering levert 2 punten op.
Bij een goed antwoord, maar geen of een verkeerde uitleg wordt één punt gegeven. Vraag door!
Als de persoon het antwoord pas corrigeert na doorvragen wordt 1 punt afgetrokken. Zie hieronder de scoringsinstructie.

Verhaal 1

a) auto of (met z'n tweeën op een) fiets, want er is één persoon die het voertuig kan stoppen ('stop daar maar'); 2 punten

   auto of (met z'n tweeën op een) fiets, want er zijn twee kanten ('let jij goed op aan jouw kant'); 2 punten

b) Els rijdt, want hij zegt dat zij moet stoppen ('…zei hij, stop daar maar'); 2 punten

c) eetgelegenheid (eettent/cafetaria/bakker etc), want Els heeft honger ('Ik heb echt honger, zei Els'); 2 punten

Verhaal 2

a) trein of bus, want er wordt gesproken over een station ('nog maar één station...'); 2 punten

b) nee, want ze zijn al twee uur onderweg; 2 punten

   nee, want het is lang geleden dus was het ver weg; 1 punt

c) moeder van Tom, ('Hoe lang is het eigenlijk geleden dat we jouw moeder zagen, vroeg Irene'); 2 punten

d) slecht ter been / loopt moeilijk, want ze kan nog niet ver lopen ('Ik denk niet dat ze al zo ver kan lopen'); 2 punten

   woont ver weg, lang niet gezien; 1 punt

e) nee, er wordt alleen gesproken over lopen en als ze een auto zou hebben zou ze hen wel met de auto ophalen en niet komen lopen, want ze is slecht ter been; 2 punten. (soepel rekenen)

De maximumscore voor deze subtest is 16.

Subtest 4: Foto’s benoemen

(Deze subtest is identiek aan STCC-5. (Paemeleire 2014).)

Materiaal

Bij deze subtest wordt een videobestand met foto’s via een beeldscherm (tablet/PCscherm/ laptop) getoond. Zorg voor een goede opstelling waarbij geen storende lichtinval op het scherm is.
Eventueel kan een audio-opname worden gemaakt.

Maximumtijd

Deze subtest duurt 1 minuut.

Instructies voor de afname

Ik laat u zo dadelijk enkele foto’s zien op het scherm. Het is de bedoeling dat u met één woord benoemt wat er te zien is op de foto. Zeg alleen het woord dat is afgebeeld. Geef dus geen omschrijvingen of toevoegingen bij het woord. Als u bijvoorbeeld een stoel ziet, dan zegt u gewoon ‘stoel’. Iedere twee seconden verschijnt er namelijk een nieuwe foto. Begrijpt u de opdracht? Klaar? Start!

Start het videobestand.

De taak duurt 1 minuut en mag niet afgebroken worden. De overgang naar een volgende foto gebeurt automatisch.

? Instructies tijdens de afname

Noteer de reacties van de persoon indien deze afwijken van het doelwoord uit de eerste kolom. Nadien kan gekeken worden of de uiting in de lijst met varianten voorkomt.

De eerste drie foto’s (appel, hand en bril) zijn proefitems. Zij hebben de bedoeling de persoon te laten wennen aan de tijdsdrukconditie. Deze worden dus niet meegerekend in de totaalscore. Tijdens deze drie items mag feedback gegeven worden op de reacties van de persoon. Bijv.: "een hand met 5 vingers" -> reactie van de onderzoeker: "hand is voldoende", of: "een rode appel" -> reactie van de onderzoeker: "appel is voldoende".

Bij de testitems zelf is het niet meer toegestaan feedback te geven.
De taak mag ook niet onderbroken worden voor bijvoorbeeld het herhalen van de instructie.

Instructies voor het scoren

Wanneer een foto, die niet meer zichtbaar is op het scherm, toch binnen de tijd correct wordt benoemd, wordt dit ook als een correcte reactie beschouwd. De volgorde waarin de reacties worden gegeven is dus niet belangrijk.

Score 1 :
wordt toegekend wanneer het antwoord tot één van de volgende categorieën behoort:

- Benoeming met het doelwoord zoals aangegeven op het scoreformulier.
- Benoeming met een correcte variant zoals aangegeven in de tabel verder in de tekst (bijv. synoniemen, merknamen, correcte semantische specificaties, meervouden, verkleinwoorden, …).
- Benoeming met een correcte dialectvariant. Deze zijn niet weergegeven in de tabel met varianten omdat deze per regio verschillen. De onderzoeker dient zelf – op basis van zijn/haar kennis van het dialect van de persoon - uit te maken of de dialectvariant correct het afgebeelde concept weergeeft.
- Een uiting welke het doelwoord bevat (of een correcte variant). (bijv. spons -> een synthetische spons)
- Verkleinwoorden (bijv. schildpad -> schildpadje)
- Meervouden (bijv. Radijs -> radijzen en Bloemkool -> bloemkolen)

Score 0 :
wordt toegekend wanneer het antwoord tot één van de volgende categorieën behoort:

- Non-antwoord: geen reactie.
- Hyperoniem (bijv. accordeon -> muziekinstrument)
- Semantisch verwant woord (bijv. gieter -> emmer)
- Semantisch neologisme (bijv. blikopener -> opendoenderding)
- Semantisch onvolledige benoeming (bijv. verrekijker -> kijker)
- Fonologisch verwant woord (bijv. flamingo -> flimango's)

De maximumscore voor deze subtest is 30.

	correcte varianten	**voorbeelden van foute reacties**
1. **accordeon**	harmonica,trekzak	horloge, mondharmonica, handmonica
2. **clown**	-	feestneus, neus, gezicht
3. **kangoeroe**	-	tijger, wipspringding, skippie, geboorte van…
4. **ton**	(wijn-, water- regen-, of bier-) vat, (wijn-, waterregen- of bier-) ton	regen, fototoestel
5. **verrekijker**	-	kijker, ver…
6. **haardroger**	(haar)föhn	tondeuse
7. **spons**	-	kaas, stuk brood, stokbrood
8. **(planten-, broei- of kweek)kas**	serre	tak, broeikast, , glazen dak kas, bouw, kat, schuur
9. **bloemkool**	-	bes, kool
10. **neushoorn**	rhinoceros	nijlpaard, olifant
11. **zonnebloem**	-	bloem, zonne…, zonnepit
12. **struisvogel**	-	kat
13. **witlof**	-	banaan, komkommer

14. **blikopener**	-	opener, pottenopener, chocolade reep, bloemkool, schroevendraaier, prikkenopen, tang
15. **pinguïn**	-	Een dinge, pelikaan
16. **deegroller**	deegrol	dag…, roller, rollerdeeg
17. **cocktail-prikkers**	tandenstokers	prikkers, satéstokjes, ton, stokjes, stokers, prikkertje, pennetjes voor worstjes, geurstokjes
18. **caravan**	-	
19. **schildpad**	-	slak
20. **bloempot**	-	pot, kom, een ton met stokjes
21. **kiwi**	zespri	peer, kiwiet,
22. **gieter**	sproeier, watergieter, plantengieter	bloemgieter, gitaar, regenton, vegieter, kannetje
23. **radijs**	-	aardbei, die rode
24. **kruiwagen**	-	kruikar.
25. **flamingo**	-	struisvogel, vogels, pinguïn.
26. **slee**	slede, ar	
27. **giraffe**	-	zebra, luipaard, lange nek, ijsbaan
28. **tank**	oorlogstank, legertank	van de militaire dienst, militair voertuig met kan erop, tankauto, wagen, tankwagen
29. **punaise**	punaises	paperclip, stekers
30. **ketting**	-	paperclip, juwelen, halsketting, schakeltjes

N.B. Bij item 17 is bij het bepalen van de Nederlandse normering, zoals die nu is toegevoegd, het woord "cocktailprikkers" nog fout gerekend (als in de normering bij de STCC) . Bij nader inzien is er echter voor gekozen de reactie "cocktailprikkers" in Nederland als een correcte variant te beschouwen. Ook hebben we, gezien de verschillen tussen het Vlaams en Nederlands, sommige reacties die in de STCC bij correcte variant staan als de eerste juiste reactie aangemerkt en omgekeerd.

Kwalitatieve analyse/observaties

Op het scoreformulier staan zaken die tijdens de afname van de subtest geobserveerd kunnen worden. Deze observaties kunnen aanleiding geven tot verdere diagnostiek en/of een doorverwijzing. Bij ‘overige observaties’ kunnen nog extra zaken worden genoteerd. Een korte verklaring van de volgende term:

- Stress door tijdsdruk: de persoon vertoont een waarneembare stresstoename vanaf het moment dat de tijdsdrukfactor duidelijk wordt.

Subtest 5: Verhaal navertellen

(Deze subtest is een enigszins aangepast versie van STCC-6 (Paemeleire 2014).)

Materiaal

Bij deze subtest wordt het testmateriaal uit de testmap gebruikt. Het verhaal dat daaruit wordt voorgelezen is gebaseerd op een oefening uit Logotherapia (Bonta & Sistermans-Theunisse, 1993, pagina 191 e.v.).
Tevens benodigd: opnameapparatuur.

Maximumtijd

Deze subtest heeft geen tijdslimiet.

Instructies voor de afname

Ik lees u nu een verhaal voor waar nogal wat details in voorkomen. Luister aandachtig, want straks vraag ik u om het verhaal zo goed mogelijk na te vertellen. Als u het goed vindt, maak ik ook een geluidsopname zodat ik alles gemakkelijk kan scoren. Klaar? Hier komt het verhaal:

Lees het verhaal uit de testmap rustig hardop voor en maak hierbij **geen** oogcontact met de persoon. De tekst wordt op een natuurlijke manier voorgelezen en tussen de zinnen wordt een korte pauze ingelast. De tekst mag slechts 1 maal voorgelezen worden. Herhalingen van zinnen zijn niet toegestaan (ook niet op verzoek van de persoon).
Start de audio-opname.

Wanneer het verhaal volledig is voorgelezen; "Kunt u mij dit verhaal nu zo goed mogelijk navertellen?"

Instructies tijdens de afname

Luister geïnteresseerd naar de persoon maar noteer niets. De persoon mag op geen enkele manier geholpen of aangemoedigd worden. Ook op foutieve informatie wordt niet gereageerd. De persoon geeft zelf aan wanneer hij klaar is met de taak.

Instructies voor het scoren

Duid de informatie-eenheden die de persoon correct weergeeft aan op het scoreformulier.

- De persoon hoeft de informatie-eenheid zeker niet letterlijk te reproduceren. Een correcte informatie-eenheid moet wel de vooropgestelde essentiële informatie bevatten.
  Bijv.: "de lift is kapot" geldt als een juiste reproductie van "de lift is defect".
  In de onderstaande tabel zijn voorbeelden te vinden van variaties die correct gescoord mogen worden.
  Bijv.: Voor de informatie-eenheid “vrouw maakt ontbijt” is de essentiële informatie: “vrouw + actie die te maken heeft met het voorbereiden van het ontbijt”. Zo wordt de uiting “zijn vrouw haalt croissants” correct gerekend omdat de essentiële informatie aanwezig is.
- Houd geen rekening met de volgorde van de informatie-eenheden (bijv. hij eet croissants en neemt dan een douche) of met foutieve informatie (bijv. hij staat om 10 uur op = 1 correcte informatie-eenheid). Al deze informatie wordt uiteraard wel bij de kwalitatieve analyse van de taak genoteerd.

De maximumscore voor deze subtest is 18 (goedscore).

Kwalitatieve analyse/observaties

De termen die op het scoreformulier te vinden zijn, werden reeds bij een eerdere subtest toegelicht.

doelreactie	**voorbeelden van correcte varianten**	**voorbeelden van foutieve reacties**
Meijer	-	De man. Man en vrouw.
opstaan	ontwaken	Vrouw wekt hem, hij had de wekker niet gehoord, wekker stuk. Vrouw waarschuwt dat het al laat is. Staat vroeg op. Uit bed.
douche	Hij neemt een stortbad; Hij gaat in de douche	Eerst gaat hij zich aankleden, wassen
vrouw maakt ontbijt Essentiële informatie-eenheden: vrouw + actie die te maken heeft met voorbereiden van een ontbijt	Zijn vrouw maakt eten klaar; De vrouw maakt koffie gereed met croissants; Zijn vrouw is beneden bezig met het ontbijt; Zijn vrouw haalt croissants; Zijn vrouw heeft koffie gezet; Terwijl zijn vrouw de croissants gereedmaakt; Zijn vrouw heeft croissants; Terwijl zijn vrouw dus de koffie klaarmaakt met croissants; Zijn vrouw maakt koffie; Zijn vrouw maakt het eten gereed, het ontbijt; Zijn vrouw maakt 's morgens het eten klaar, croissants; Zijn echtgenote maakt het ontbijt klaar.	Zijn vrouw komt ook beneden te eten. Vrouw bolletjes. Zit met ontbijt klaar. Op tijd ontbijten.
koffie	-	Met een kopje …

croissants	croissant	Brood eten, bolletjes
ze eten samen Essentiële informatie-eenheden: 2 personen + een actie die te maken heeft met samen eten	Ze gaan koffie drinken met croissants; Ze ontbijten samen; Neemt hij samen met zijn vrouw het ontbijt; Hij gaat dan het ontbijt nemen met zijn vrouw; Ze gaan eten.	Tweeën.
vertrekt naar werk Essentiële informatie-eenheden: verplaatsing naar werk	Hij gaat naar zijn werk; Hij rijdt naar zijn werk; .. moet hij dan vertrekken richting zijn werk; Dan gaat hij met zijn auto werken; Vertrekt hij met een oude auto en hij komt op zijn werk aan ; Hij gaat dan weg naar zijn werk; Hij rijdt naar zijn werk ; ... vertrekt meneer Meijer naar kantoor.	
oude	-	Auto mooi niet, klein niet, kapot niet.
auto	Karretje; wagen	Stapt op de fiets en gaat naar kantoor.
komt op tijd aan	Hij is precies op tijd; Hij is niet te laat als hij aankomt.	Komt aan
lift defect	Een geblokkeerde lift; De lift is stuk; De lift gaat niet meer; De lift is kapot; De lift doet het niet.	Hij ging met de lift naar boven. Niet doet.
10e verdieping	Tien verdiepingen hoog; Tien hoog.	10e afdeling.
200 treden	200 trappen; Tweehonderd en … treden	1000 treden, 1, 2,3,4,5,6, 7, 8. 500 treden
doodmoe	buiten adem; uitgeput; uitgeteld; moe en zuchtend; bekaf; heel moe; Hij komt hijgend boven; vermoeid	
baas	werkgever; directeur; chef	.
kwaad	Hij wordt berispt door zijn baas; Zijn baas doet vervelend; Zijn baas begint hem uit te schelden; ontevreden; boos	Zegt er wat van. Pruttels. Niet leuk.
hij is te laat	Hij zegt dat hij te laat is; Hij komt bij zijn baas; Hij komt te laat zijn baas is kwaad; Hij komt toch te laat.	Hij was wat aan de late kant. Baas zei dat de man de volgende dag op tijd moest komen.

Subtest 6: Logische reeks

(AfasieNet-CCS)

Materiaal

Bij deze subtest worden de 6 afzonderlijke kleurenfoto's gebruikt die bij het testmateriaal te vinden zijn. (In het testmateriaal staan ze per twee weergegeven op een pagina, in de volgorde zoals bedoeld.) Ze dienen in kleur afgedrukt te worden en daarna (bij voorkeur) gelamineerd.

Maximumtijd

Deze subtest heeft geen tijdslimiet.

Instructies voor de afname

Leg de foto's in een willekeurige stapel of willekeurige rij voor de persoon op tafel en leg uit: "U ziet hier 6 foto's. Samen vormen ze een verhaal. Leg de foto's in de goede volgorde, zodat het een goed kloppend verhaal wordt. Vertel mij het verhaal erbij als u klaar bent."

? Instructies tijdens de afname

1. Kruis aan of de persoon de foto's van links naar rechts heeft neergelegd.
2. Noteer de volgorde waarin de persoon de foto's legt met behulp van cijfers in de hokjes op het scoreformulier. Geef een eventuele wijziging in de volgorde aan in de volgende rij hokjes. Kruis aan of het (uiteindelijk) de correcte volgorde is.
3. Kruis aan of;
    a. de redenering coherent is en passend bij de juiste volgorde van de foto's.
    b. Het verhaal een chronologisch, gestructureerd verhaal is, ook al is het niet het oorspronkelijk bedoelde verhaal bij de foto's.
4. Stel, nadat de persoon klaar is met zijn/haar verhaal (ongeacht of dit verhaal / de volgorde van de foto's goed of fout was) altijd de vraag "Bent u zo tevreden?" Geef, indien van toepassing, op het scoreformulier aan of de persoon de volgorde van de foto's hierna mogelijk (verder) corrigeert.
5. Overige observaties, zoals het geven van irrelevante of overbodige informatie, kunnen apart op het scoreformulier aangeduid worden.

Instructies voor het scoren

De volgende punten zijn te behalen:

1. Eén punt voor het neerleggen van links naar rechts, ongeacht de volgorde.
2. Drie punten voor het direct neerleggen van de beoogde volgorde.
   Dit wordt twee punten indien de persoon zichzelf (tijdens het vertellen van het verhaal) correct verbetert.
   Dit wordt één punt wanneer de persoon zichzelf na de cue correct verbetert.
3. Vier punten bij een coherent en passend verhaal.
   Dit wordt 2 punten als er structuur in het verhaal zit; al past het verhaal niet bij de foto's zoals bedoeld.

De maximumscore voor deze subtest is 8.

Subtest 7: Tekst schrijven

(Deze subtest is vrijwel identiek aan STCC-4 (Paemeleire 2014).)

Materiaal

Bij deze subtest wordt de tekening van het testmateriaal uit de testmap gebruikt. Zorg ook voor een blanco pagina, een balpen en een stopwatch.

Maximumtijd

Deze subtest duurt maximaal 5 minuten.

Instructies voor de afname

Leg de bijbehorende afbeelding uit de testbatterij recht voor de persoon en zeg:
Ik laat u nu een tekening zien waarop van alles gebeurt. Kunt u zo uitgebreid mogelijk beschrijven wat er op deze tekening allemaal gebeurt en wat er te zien is? Neem rustig de tijd om alles in volledige en correcte zinnen op te schrijven. Leg de pen neer wanneer u klaar bent. U krijgt maximaal 5 minuten voor deze opdracht.

Geef de balpen en leg een blanco blad recht voor de persoon.

Start de stopwatch: max. 5 minuten.

Instructies tijdens de afname

Laat de persoon rustig aan de tekst werken en observeer.
Reageer niet op mondelinge reacties van de persoon op de taak. Als de persoon een vraag stelt, wordt er geantwoord met “Ik mag u niet helpen bij deze taak”. Als de persoon vraagt hoeveel tijd er nog over is, antwoord dan met “Ik geef u een signaal wanneer de tijd om is”.

Instructies voor het scoren

Alleen de zinnen die binnen de tijd volledig zijn opgeschreven, worden meegenomen in de beoordeling. Laat de persoon wel de zin afmaken wanneer de maximumtijd is bereikt.
Als er sprake is van een slecht leesbaar handschrift, vraag dan aan de persoon om de tekst achteraf hardop voor te lezen.

Vervolgens kan het aantal correcte informatie-eenheden gescoord worden.
Voor het berekenen hiervan kan onderstaande tabel gebruikt worden. De persoon mag onderstaande informatie-eenheden anders weergeven zolang het concept maar bewaard blijft. Enkele voorbeelden van correcte varianten zijn eveneens in deze tabel opgenomen.

Er worden alleen informatie-eenheden geteld en deze hoeven niet logisch verbonden te zijn. Wanneer hier fouten in gemaakt worden, wordt dit wel genoteerd bij de kwalitatieve analyse.

Centraal thema	Personen	Acties	Objecten 1	Objecten 2
□ Familie: gezin, familie [naam], ...	□ Meisje: dochter, [meisjesnaam], ...	□ Bouwen: spelen met, maken, ...	□ Zandkasteel: fort, toren, kasteel, ...	□ Boek
□ Vakantie: uitstap, strandvakantie, weekend, een dagje uit aan de kust, op reis, ...	□ Jongen: zoon, [jongensnaam], ...	□ Gieten: sproeien, nat maken, besprenkelen, begieten, [jongen] met gieter, ...	□ Schoen: schoenen, pantoffels, ...	□ Bril: zonnebril
□ Mooi weer: tropisch, de zon schijnt, zonnig, een warme dag, zuidelijk land, exotisch, hitte, de zon, ...	□ Vrouw: moeder, mama, Mevrouw [familienaam], jonge dame, ...	□ Lopen: rennen, (terug) komen, aangewandeld komen, joggen, aangestormd komen, ...	□ Zee: water, oceaan, aan de rand van de zee, ...	□ Wandelstok: stok
□ Strand: kust, palmeiland, eiland met bomen, ...	□ Man: opa, papa, vader, Meneer [familienaam], ...	□ Slapen: rusten, dutten, in slaap vallen, dromen, luieren, ...	□ Strandstoel: ligstoel, zetel, strandzetel, ..	□ Palmboom

De maximumscore voor deze subtest is 20.

Tijdens uitvoering van de taak kunnen aanwijzingen verkregen worden voor hemianopsie of neglect. In dit geval is een inhoudelijke analyse van de geschreven tekst niet zinvol.

Kwalitatieve analyse/observaties

Verklaring van de volgende termen die op het scoreformulier te vinden zijn:

- Afwijkende werkhouding: dit kan onder andere duidelijk worden door een ongestructureerde opbouw van de tekst, een niet planmatig gebruik van het blad en impulsief schrijven zonder zelfcorrectie.
- Irrelevante informatie: informatie die gerelateerd is aan het onderwerp maar niet in overeenstemming met de opdracht is (bijv. een persoonlijke strandervaring beschrijven, opmerkingen op de taak opschrijven).
- Ongerelateerde informatie: uitweidingen die volledig ongerelateerd zijn aan het onderwerp of de taak (bijv. ‘ik heb honger’).
- Overbodige informatie
- Incorrecte informatie: informatie die niet overeenkomt met de informatie die te zien is op de tekening (bijv. ‘de man bouwt een zandkasteel’ of ‘de kinderen hebben ruzie’).

- Geen verbanden: de persoon legt geen verbanden tussen de verschillende elementen van de situatie (voorbeelden van verbanden: het is een tropische bestemming want de zon schijnt fel, er ligt een eiland in zee en er staan palmbomen / de vrouw is vermoedelijk de moeder van de kinderen).

Normering

Subtest 1,2, 4, 5 en 7
Hieronder staan de normscores van de subtests uit de AfasieNet-CCS weergegeven van een groep van 133 gezonde Nederlandse proefpersonen die zijn getest met de STCC. Welke STCC taken het waren staat op pagina 4. In tabel 1 staan de scores van alle proefpersonen gezamenlijk.

	subtest 1	subtest 2	subtest 4	subtest 5	subtest 7
Gemiddelde	10,0	12,9	27,5	13,4	14,7
SD	0,3	1,7	2,2	2,8	3,1

Tabel 1: Gemiddelde scores en SD van de 133 controleproefpersonen op de onderdelen van de STCC die ook in de AfasieNet-CCS zijn opgenomen.

Hiernavolgend staan de normen per subtest waarbij rekening is gehouden met belangrijke variabelen zoals geslacht, leeftijd en opleiding.

Geslacht
Om rekening te houden met het geslacht van de proefpersonen, is hieronder in tabel 2 de groep uitgesplitst in 71 mannen en 62 vrouwen.

	subtest 1	subtest 2	subtest 4	subtest 5	subtest 7
Gem. man	10,0	12,9	27,1	13,2	14,5
SD	0,3	1,7	2,3	2,8	3,3
Gem. vrouw	10,0	13,0	27,8	13,6	14,9
SD	0,3	1,8	2,1	2,7	2,8

Tabel 2: Gemiddelde scores en SD van de 71 manlijke en 62 vrouwelijke controleproefpersonen op de onderdelen van de STCC die ook in de AfasieNet-CCS zijn opgenomen.

Leeftijd

De scores op de subtests zijn eveneens onderverdeeld naar leeftijdscategorie. 62 personen vielen in de categorie 18-49, 42 personen in de categorie 50-64 en 29 personen in de categorie 65+. Deze scores staan weergegeven in tabel 3 .

	subtest 1	subtest 2	subtest 4	subtest 5	subtest 7
Gem. 18-49	10,0	13,6	27,9	14,0	15,7
SD	0,2	1,5	1,9	2,9	2,4
Gem. 50-64	10,0	12,5	28,0	13,5	14,5
SD	0,3	1,9	1,7	2,3	3,5
Gem. 65+	9,9	12,3	25,8	12,1	12,9
SD	0,4	1,7	2,4	2,7	2,9

Tabel 3: Gemiddelde scores en SD van de controleproefpersonen op de onderdelen van de STCC die ook in de AfasieNet-CCS zijn opgenomen, uitgesplitst naar leeftijd.

Opleiding

Tenslotte zijn de scores eveneens uitgesplitst naar opleidingsniveau van de proefpersonen. De gehanteerde niveaus zijn overeenkomstig de niveaus die door Paemeleire zijn gehanteerd in het Vlaamse onderzoek (Paemeleire 2013). 36 personen hadden een lage opleiding (Lager onderwijs/VMBO tot en met MBO-3) , 43 een opleiding van gemiddeld niveau (Havo/VWO, MBO-4) en 53 van een hoog niveau (HBO/WO). De scores staan in tabel 4.

	subtest 1	subtest 2	subtest 4	subtest 5	subtest 7
Gem. Laag	9,9	12,1	26,4	12,6	13,1
SD	0,5	1,5	2,4	3,1	3,5
Gem. middel	10,0	12,9	27,8	12,6	15,3
SD	0,2	2,0	1,9	2,6	2,5
Gem. Hoog	10,0	13,5	27,9	14,6	15,3
SD	0,0	1,5	2,0	2,2	3,0

Tabel 4: Gemiddelde scores en SD van de controleproefpersonen op de onderdelen van de STCC die ook in de AfasieNet-CCS zijn opgenomen, uitgesplitst naar opleidingsniveau.

Subtest 3: Inferentie-kort

De normwaardes van subtest 3, Inferentie-kort (tekst 1 +2), zijn overgenomen uit het onderzoek van Van Loon-Vervoorn en Van der Velden (2004). Deze zijn gebaseerd op de scores van de door hen onderzochte proefpersonen met afasie in vergelijking met een groep van 100 proefpersonen met NAH zonder afasie. De interpretatie van de zwaarte van de stoornis is afkomstig van de werkgroep CCS.

Score	Percentielscore	Interpretatie
0-9	0-23	Zware stoornis
10-12	24-59	Gemiddelde stoornis
13-14	60-83	Lichte stoornis
15-16	84-100	Geen of minimale stoornis

Subtest 6: Logische reeks

Voor de normering van subtest 6, de ‘Logische reeks’, is een groep van 29 personen getest zonder NAH. Hierbij is rekening gehouden met het geslacht, de opleiding en de leeftijd van deze proefpersonen. Er werden 17 vrouwen en 12 mannen getest en hun gemiddelde leeftijd was 48,5 (range 21-83). Hun gemiddelde score was 7,2/8 (SD: 1,2; range 5-8).

Om te onderzoeken of de wijze van aanbieden van invloed zou zijn op de reactie, zijn verschillende aanbiedingsvormen uitgeprobeerd (neerleggen eerste afbeelding, neerleggen in willekeurige volgorde, afbeeldingen gestapeld met de eerste afbeelding bovenop of willekeurig). Er bleek geen sprake van invloed van de wijze van aanbieden op de reacties van de proefpersonen.